ĢENERĀLADVOKĀTA NILSA VĀLA [*NILS WAHL*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2014. gada 11. septembrī[1]

Lieta C-449/13

CA Consumer Finance SA
pret
Ingrid Bakkaus,
Charline Bonato, dzimusi Savary,
Florian Bonato

(Tribunal d'instance d'Orléans (Francija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Patērētāju tiesību aizsardzība — Patēriņa kredīts — Profesionālam kreditoram noteiktie pienākumi pirms līguma noslēgšanas — Pienākums sniegt informāciju un novērtēt patērētāja kredītspēju — Minēto pienākumu izpildes pierādīšanas pienākums un kārtība

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Direktīvas 2008/48/EK[2] atsevišķu normu interpretāciju saistībā ar profesionālam kreditoram noteiktajiem pienākumiem pirms līguma noslēgšanas. Konkrētāk, runa ir par pienākumiem, kuri paredzēti minētās direktīvas 5. pantā (informēšanas un izskaidrošanas pienākums) un 8. pantā (patērētāja kredītspējas novērtēšana).

2. Šķiet, ka iesniedzējtiesa būtībā vēlas saņemt precizējumus par minēto pienākumu izpildes pierādīšanas pienākumu un veidiem. Kā es paskaidrošu šajos secinājumos, lai gan jautājums par to, kuram principā ir pienākums pierādīt no Direktīvas 2008/48 izrietošo līgumā paredzēto informēšanas un novērtēšanas pienākumu pareizu izpildi, pēc manām domām, loģiski izriet no minētās direktīvas, man šķiet, ka minētās izpildes pierādīšanas *kārtībai* plaši ir piemērojams procesuālās autonomijas princips. Tāpēc iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi būs jāizskata ar zināmu piesardzību, lai tiktu rasts taisnīgs līdzsvars starp minētajā direktīvā izvirzīto patērētāju tiesību aizsardzības mērķi un vajadzību izvairīties no nereāla pierādīšanas procesa noteikšanas kreditoram.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa Direktīva 2008/48/EK par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 87/102/EEK (OV L 133, 66. lpp., un kļūdu labojumi – OV 2009, L 207, 14. lpp., OV 2010, L 199, 40. lpp., un OV 2011, L 234, 46. lpp.).

I – **Atbilstošās tiesību normas**

A – *Savienības tiesības*

3. Direktīvas 2008/48 5. pantā "Informācija, kas sniedzama pirms līguma noslēgšanas" ir noteikts:

"1. Laikus, pirms patērētājs ir uzņēmies kredītlīguma vai piedāvājuma saistības, kreditors un attiecīgi kredīta starpnieks, balstoties uz kreditora piedāvātajiem kredīta noteikumiem un nosacījumiem un, attiecīgos gadījumos, uz patērētāja paustajām vēlmēm un sniegtajām ziņām, nodrošina patērētāju ar informāciju, kas nepieciešama, lai salīdzinātu dažādus piedāvājumus, pirms pieņem uz informāciju balstītu lēmumu par to, vai slēgt kredītlīgumu. Šādu informāciju papīra formā vai izmantojot citu pastāvīgu informācijas nesēju sniedz atbilstīgi II pielikumā minētajai Eiropas patēriņa kredīta standartinformācijai. Uzskata, ka kreditors ir izpildījis informēšanas prasības atbilstīgi šim punktam un Direktīvas 2002/65/EK 3. panta 1. un 2. punktam, ja viņš ir sniedzis Eiropas patēriņa kredīta standartinformāciju. [..]

[..]

6. Dalībvalstis nodrošina, ka kreditori un – attiecīgā gadījumā – kredīta starpnieki sniedz atbilstīgus izskaidrojumus patērētājam, lai patērētājs varētu novērtēt, vai piedāvātais kredītlīgums ir pielāgots viņa vajadzībām un finansiālajai situācijai, attiecīgā gadījumā izskaidrojot informāciju, kas pirms līguma noslēgšanas sniedzama saskaņā ar 1. punktu, kā arī piedāvāto produktu būtiskākos raksturlielumus un konkrētās sekas, kādas tie varētu izraisīt patērētājam, tostarp sekas gadījumā, ja patērētājs nepildītu maksājumu saistības. Dalībvalstis palīdzības sniegšanas veidu un apjomu, kā arī palīdzības sniedzēju var pielāgot tās situācijas īpašajiem apstākļiem, kādā kredītlīgums tiek piedāvāts, un kam tas tiek piedāvāts, kā arī piedāvātajam kredīta veidam."

4. Direktīvas 2008/48 8. panta "Pienākums novērtēt patērētāja kredītspēju" 1. punktā ir paredzēts:

"Dalībvalstis nodrošina, ka pirms kredītlīguma noslēgšanas kreditors novērtē patērētāja kredītspēju, pamatojoties uz pietiekamu informāciju, kas attiecīgā gadījumā iegūta no patērētāja, un, ja nepieciešams, uz ziņām, kas iegūtas no attiecīgās datubāzes. Dalībvalstis, kurās tiesību akti paredz, ka kreditori novērtē patērētāju kredītspēju, pamatojoties uz ziņām, kas iegūtas no attiecīgās datubāzes, var saglabāt šo prasību."

5. Direktīvas 22. panta "Saskaņošana un šīs direktīvas obligāta piemērošana" 2. un 3. punktā ir noteikts:

"2. Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāji nevar atteikties no tiesībām, kas viņiem piešķirtas ar valstu tiesību aktiem, ar kuriem īsteno šo direktīvu vai kuri atbilst šai direktīvai.

3. Turklāt dalībvalstis nodrošina, ka noteikumus, ko tās pieņem, īstenojot šo direktīvu, nevar apiet, izmantojot veidu, kā līgumi formulēti, jo īpaši kredītu izņemšanu vai kredītlīgumus, uz ko attiecas šīs direktīvas darbības joma, integrējot kredītlīgumos, kuru būtība vai mērķis ļautu izvairīties no tās piemērošanas."

6. Direktīvas 2008/48 23. pantā "Sankcijas" ir noteikts:

"Dalībvalstis pieņem noteikumus par sankcijām, kas piemērojamas par valsts noteikumu, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, pārkāpumiem, un veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu sankciju īstenošanu. Paredzētajām sankcijām jābūt efektīvām, samērīgām un preventīvām."

B – *Francijas tiesības*

7. 2010. gada 1. jūlija Likums Nr. 2010–737, ar kuru ievieš patēriņa kredīta reformu [3] un ar kuru Francijas tiesībās transponē Direktīvu 2008/48, ir iekļauts *Code de la consommation* [Patērētāju kodeksa] L. 311–1. un nākamajos pantos.

8. Minētā kodeksa L. 311–6. pantā attiecībā uz pienākumu izsniegt Eiropas standartinformācijas veidlapu ir noteikts:

"I. Pirms kredītlīguma noslēgšanas kreditors vai kredīta starpnieks rakstiski, vai izmantojot citu pastāvīgu informācijas nesēju, sniedz aizņēmējam informāciju, kas nepieciešama, lai salīdzinātu dažādus piedāvājumus, un kas ļauj aizņēmējam, ņemot vērā viņa vēlmes, skaidri izprast savu saistību apjomu. [..]

II. Ja patērētājs lūdz noslēgt kredītlīgumu pārdošanas vietā, kreditors nodrošina, ka I. punktā minētā informācijas veidlapa viņam tiek izsniegta pārdošanas vietā."

9. Patērētāju kodeksa L. 311–8. pantā, kas attiecas uz izskaidrošanas pienākumu pirms līguma noslēgšanas, ir paredzēts:

"Kreditors vai kredīta starpnieks sniedz aizņēmējam paskaidrojumus, kas viņam ļauj noteikt, vai piedāvātais kredītlīgums ir piemērots viņa vajadzībām un finansiālajai situācijai, it īpaši, pamatojoties uz L. 311–6. pantā minētajā informācijas veidlapā ietverto informāciju. Aizdevējs vērš aizņēmēja uzmanību uz piedāvātā(-o) kredīta(-u) galvenajām raksturiezīmēm un sekām, ko kredīts var izraisīt attiecībā uz aizņēmēja finansiālo situāciju, tostarp arī gadījumā, ja netiek veikti kredīta maksājumi. Nepieciešamības gadījumā šī informācija tiek sniegta, pamatojoties uz aizņēmēja paustajām vēlmēm.

[..]"

10. Šī paša kodeksa L. 311–9. pants ir formulēts šādi:

"Pirms kredītlīguma noslēgšanas kreditors novērtē aizņēmēja kredītspēju, pamatojoties uz pietiekamu informācijas apjomu, tostarp arī informāciju, ko aizņēmējs sniedz pēc aizdevēja pieprasījuma. Kreditors pārbauda L. 333–4. pantā minēto reģistru atbilstoši nosacījumiem, kas paredzēti L. 333–5. pantā minētajā rīkojumā."

11. Patērētāju kodeksa L. 311–48. panta otrajā un trešajā daļā ir paredzēts:

"Ja kreditors nav ievērojis L. 311–8. un L. 311–9. pantā noteiktos pienākumus, viņš zaudē tiesības uz procentu maksājumiem pilnā vai tiesas noteiktā apmērā. [..]

Aizņēmējam ir pienākums atmaksāt tikai pamatsummu saskaņā ar paredzēto maksājumu grafiku, kā arī attiecīgā gadījumā procentus, uz kuriem kreditors nav zaudējis tiesības. Summas, kuras saņemtas kā procentu maksājumi, kreditors, piemērojot tām likumisko procentu likmi no to pārskaitīšanas dienas, atdod atpakaļ vai atskaita no atlikušās atmaksājamās pamatsummas."

3 — 2010. gada 2. jūlija *JORF*, 12001. lpp.

II – **Tiesvedības rašanās fakti, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā**

12. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegts saistībā ar divām tiesvedībām starp *CA Consumer Finance SA* (turpmāk tekstā – "*CA CF*"), no vienas puses, un, pirmkārt, *I. Bakkaus* un, otrkārt, laulātajiem *Bonato*, no otras puses, attiecībā uz prasībām samaksāt to aizdevumu parādu atlikušās summas, ieskaitot procentus, kurus šī sabiedrība viņiem bija piešķīrusi mehānisko transportlīdzekļu iegādei.

13. Saņēmusi šīs lietas un precizējot, ka atbildētāji pamatlietā tiesas sēdē nav piedalījušies, iesniedzējtiesa, ņemot vērā iespējamo kreditora tiesību uz procentu maksājumiem zaudēšanu saskaņā ar Patērētāju kodeksa L. 311–48. pantu, pēc savas ierosmes[4] izvirzīja pamatus saistībā ar, pirmkārt, pirmslīguma informācijas veidlapas, kura bija jāizsniedz aizņēmējam, satura pamatojuma nenorādīšanu, otrkārt, apliecinošu dokumentu neiesniegšanu par to, ka ir ticis izpildīts izskaidrošanas pienākums, un to, ka kreditors, pildot izskaidrošanas pienākumu, nav izpildījis savu pienākumu brīdināt aizņēmēju, un, treškārt, neieskatīšanos privātpersonu kredītu atmaksas kavējumu reģistrā (*FICP*) saistībā ar kredītspējas pārbaudi. Turklāt tiesvedībā starp laulātajiem *Bonato* un *CA CF* minētā tiesa arī ir norādījusi uz apliecinošu dokumentu neiesniegšanu par pienākuma pārbaudīt aizņēmēju kredītspēju izpildi.

14. Uzskatot, ka šajās tiesvedībās ir izvirzīti jautājumi, kas ir saistīti ar Savienības tiesību piemērošanu un interpretāciju, *Tribunal d'instance d'Orléans* [Orleānas Pirmās instances tiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Direktīva 2008/48 ir jāinterpretē tādējādi, ka kreditoram ir jāsniedz pierādījumi par to, ka ir pareizi un pilnīgi izpildīti tie viņam paredzētie pienākumi kredītlīguma izstrādes un izpildes laikā, kas izriet no valsts tiesībām, ar ko transponēta direktīva?

2) Vai Direktīvai 2008/48 ir pretrunā tas, ka pierādījums par kreditora pienākumu pareizu un pilnīgu izpildi var tikt sniegts tikai ar tāda standarta noteikuma kredītlīgumā palīdzību, saskaņā ar kuru patērētājs apliecina aizdevēja pienākumu izpildi, neiesniedzot papildu dokumentus, ko izdevis kreditors un kas izsniegti aizņēmējam?

3) Vai Direktīvas 2008/48 8. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tas, ka patērētāja kredītspējas novērtēšanu veic, pamatojoties tikai uz patērētāja sniegtajām ziņām, nepārbaudot šo ziņu patiesumu ar citu informāciju?

4) Vai Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kreditors nevar būt sniedzis atbilstīgus izskaidrojumus patērētājam, ja tas iepriekš nav novērtējis viņa finansiālo stāvokli un vajadzības?

Vai Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tas, ka patērētājam sniegtie atbilstīgie izskaidrojumi izriet tikai no kredītlīgumā norādītās līgumā ietveramās informācijas, neizstrādājot konkrētu dokumentu?"

15. Rakstveida apsvērumus iesniedza *CA CF*, Francijas, Vācijas un Spānijas valdība, kā arī Eiropas Komisija.

16. Francijas un Vācijas valdība, kā arī Komisija tika uzklausītas 2014. gada 10. jūlija Tiesas sēdē.

4 — Saskaņā ar Patērētāju kodeksa L. 141–4. pantu tiesa pēc savas ierosmes var atsaukties uz visām šī kodeksa normām strīdos, kuri radušies saistībā ar tā piemērošanu.

III – **Analīze**

A – *Vispārīgi apsvērumi par pienākumiem pirms līguma noslēgšanas, kuri izriet no Direktīvas 2008/48, un par minēto pienākumu izpildes pierādīšanas kārtību*

17. Tā kā Direktīvas 2008/48 galvenais mērķis ir nodrošināt visiem patērētājiem augstu un līdzvērtīgu aizsardzības līmeni un izveidot īstu iekšējo tirgu [5], tajā dalībvalstīm it īpaši ir paredzēts pienākums veikt atbilstīgus pasākumus, lai veicinātu tā saukto "atbildīgo" praksi visos kredītattiecību posmos, ņemot vērā to kredītu tirgu konkrētās īpatnības [6].

18. Tādējādi viens no saskaņošanas pīlāriem, kas izriet no Direktīvas 2008/48, attiecas uz kreditoriem noteiktajiem pienākumiem pirms līguma noslēgšanas. Kopumā ņemot, tie ir, pirmkārt, pienākums sniegt noteikta apjoma informāciju un izskaidrojumus patērētājam [7], lai pēdējais minētais varētu izdarīt uz informāciju balstītu izvēli pirms savas apņemšanās parakstīt kredītlīgumu, un, otrkārt, prasība novērtēt patērētāja kredītspēju, un tā ir prasība, kas paredzēta, lai, pieņemot lēmumu parakstīt kredītlīgumu un piešķirt kredītu, atbildību uzņemtos gan aizņēmējs, gan kreditors [8].

19. Šajā gadījumā ar pamatiem, kurus iesniedzējtiesa izvirzījusi pēc savas ierosmes un norādījusi uzdotajos jautājumos, konkrēti ir apšaubīti divi aspekti, kas saskaņoti ar Direktīvu 2008/48. Pirmais aspekts ir saistīts ar Direktīvas 2008/48 5. panta 1. un 6. punktā paredzēto pienākumu sniegt informāciju un izskaidrojumus. Otrais aspekts attiecas uz šīs pašas direktīvas 8. pantā noteikto pienākumu novērtēt kredītspēju. Francijas tiesībās šo pienākumu, kuri noteikti Patērētāju kodeksa L. 311–6., L. 311–8. un L. 311–9. pantā, neievērošana rada pienākumus nepildošajam kreditoram vērā ņemamas sekas, jo tā tiek sodīta, piemērojot šī kodeksa L. 311–48. pantu, ar kuru ir transponēts minētās direktīvas 23. pants, ar principā pilnīgu kreditora tiesību uz procentu maksājumiem zaudēšanu [9].

20. Ir jānorāda, ka šīs direktīvas atbilstošās tiesību normas Francijas tiesībās ir transponētas, pieņemot 2010. gada 1. jūlija *Lagarde* likumu [10], kurš ļauj, neņemot vērā prejudiciālo jautājumu formulējumu, noraidīt jebkādu diskusiju saistībā ar iespējamu tiešu horizontālo iedarbību, kas būtu jāatzīst minētajai direktīvai.

21. Tāpat ir jānorāda, ka iesniedzējtiesa neuzdod Tiesai jautājumu par tās iespēju pēc savas ierosmes piemērot tiesību normas, ar kurām Direktīva 2008/48 ir transponēta iekšējās tiesībās. Tas pavisam droši ir skaidrojams gan ar to, ka šī iespēja tai katrā ziņā ir paredzēta valsts tiesībās (skat. Patērētāju kodeksa L. 141–4. pantu), gan izmantojot saskaņošanu, kas neapšaubāmi var tikt veikta, ņemot vērā Tiesas konstatējumus spriedumā *Rampion* un *Godard* [11], kurā valsts tiesai ir atzītas tiesības pēc savas ierosmes atsaukties uz atsevišķām tiesību normām, ar kurām iekšējās tiesībās ir transponētas Direktīvas 87/102, kura bija pirms Direktīvas 2008/48, tiesību normas.

22. Iesniedzējtiesa būtībā uzdod jautājumu par pienākumu, kas izpildāmi pirms līguma noslēgšanas, izpildes pierādīšanas pienākumu un kārtību.

5 — Skat. Direktīvas 2008/48 preambulas 9. apsvērumu, kurā noteikts, ka "vajadzīga pilnīga saskaņošana, lai visiem patērētājiem Kopienā nodrošinātu augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni un lai izveidotu īstu iekšējo tirgu".

6 — Skat. minētās direktīvas preambulas 26. apsvērumu.

7 — Minētās direktīvas 5. un 6. pants.

8 — Direktīvas 8. pants.

9 — Spriedumā *LCL Le Crédit Lyonnais* (C-565/12, EU:C:2014:190, 46.–54. punkts) Tiesa sniedza būtiskus precizējumus, lai noteiktu, kādā mērā valsts tiesiskais regulējums ir atbilstošs Direktīvas 2008/48 23. pantam.

10 — Skat. šo secinājumu 7.–11. punktu.

11 — C-429/05, EU:C:2007:575 (69. punkts).

23. Kā paskaidrošu turpmākajā izklāstā, kaut arī atbilde uz jautājumu par to, *kuram* ir jāpierāda minēto pienākumu pareizu izpildi, pēc manām domām, netieši izriet no Direktīvas 2008/48 un tajā izvirzītajiem mērķiem, uz šajā ziņā atzīto *pierādīšanas kārtību* atbilstoši procesuālās autonomijas principam parasti attiecas dalībvalstu valsts tiesības.

24. Pirmkārt, attiecībā uz jautājumu par to, kuram ir jāpierāda pienākumu pirms līguma noslēgšanas pareiza izpilde, protams, kā pamatoti ir norādījusi iesniedzējtiesa, nevienā Direktīvas 2008/48 normā nav ietverti skaidri un precīzi noteikumi par pierādīšanas pienākumu saistībā ar kreditoriem noteikto pienākumu pirms līguma noslēgšanas izpildi. Tādējādi šī direktīva pati par sevi neietekmē pierādīšanas kārtību par valstu tiesību sistēmās paredzēto pienākumu izpildi vai neizpildi.

25. Tomēr no Direktīvā 2008/48 izvirzītā patērētāju tiesību aizsardzības mērķa ļoti loģiski izriet, ka pierādīšanas pienākums par informēšanas un novērtēšanas pienākumu pirms līguma noslēgšanas izpildi principā ir jānosaka profesionālam kreditoram, – pie tā es atgriezīšos, izvērtējot pirmo prejudiciālo jautājumu. Kopumā ņemot, man šķiet, ka pašam konkrētā informēšanas un novērtēšanas pienākuma veicējam būtu jānosaka pienākums pierādīt tā izpildi, un šajā gadījumā tas ir profesionāls kreditors.

26. Otrkārt, runājot par kārtību, kādā pierādāma minēto pienākumu izpilde – atbilstoši procesuālās autonomijas principam tā ir jānosaka valsts tiesībās ar nosacījumu, ka tiek ievērots efektivitātes un līdzvērtības princips. Dalībvalstīm ir jānodrošina, ka pierādīšanas kārtība, pirmkārt, nedrīkst būt mazāk labvēlīga par to, kas attiecas uz līdzīgām iekšēja rakstura prasībām, un, otrkārt, tā nedrīkst padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu to tiesību īstenošanu, kuras izriet no Savienību tiesību sistēmas [12].

27. Šajā gadījumā līdzvērtības princips netiek apspriests.

28. Attiecībā uz efektivitātes principa ievērošanu es uzskatu, ka tas neparedz tādu precīzu pierādīšanas kārtības definēšanu, kas var tikt atzīta, lai pierādītu kreditora pienākumu, kuri izriet no pasākumiem par Direktīvas 2008/48 transponēšanu, pareizu izpildi. Kā, šķiet, to atzīst iesniedzējtiesa, spriedums *Rampion* un *Godard* (EU:C:2007:575), lai nodrošinātu patērētāju tiesību aizsardzības efektivitāti, norāda uz "ārējās iejaukšanās" nepieciešamību, proti, nepieciešamību nostiprināt tiesas, kurā celta prasība, pilnvaras pēc savas ierosmes piemērot tiesību normas par Direktīvas 87/102 transponēšanu. Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka tiesas iesaistīšanās nevar nodrošināt Savienības tiesību efektivitāti bez noteikuma par pierādīšanas pienākumu un priekšmetu. Tā paskaidro, ka iespējamā pienākumu neizpilde visbiežāk ir atkarīga no debašu stadijā iesniegtajiem dokumentiem.

29. Šī argumentācija man nešķiet pilnībā pārliecinoša.

30. Vispirms, manuprāt, tas nozīmētu spert papildu soli, tuvinoties uzskatam, ka patērētāju tiesību aizsardzībai ir nepieciešama "norma" par pierādīšanas pienākumu un priekšmetu saistībā ar Direktīvā 2008/48 paredzētajiem pienākumiem. Šādas normas atzīšana radītu risku, ka tiek nostiprināta tāda likumiskā pierādījumu sistēma, ar kuru tiktu izslēgts jebkāds pierādīšanas brīvības princips un kura nav droša, ja raugās no tiesību aizsardzības tiesā efektivitātes viedokļa.

31. Turpinot, šajā apsvērumā nav ņemts vērā tas, ka tiesa, sākot no brīža, kad tā uzdod jautājumu par Direktīvā 2008/48 paredzēto pienākumu pirms līguma noslēgšanas iespējamo neizpildi, var izmantot visus vajadzīgos procesuālos līdzekļus un ka tiesai tie pat ir jāizmanto, lai noskaidrotu, vai minētie pienākumi ir tikuši pareizi izpildīti [13]. Līdzīgi kā Tiesa jau ir norādījusi attiecībā uz līgumā starp patērētāju un profesionālu kreditoru ietverta noteikuma negodīgā rakstura izvērtēšanu pēc savas

12 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Arcor* (C-55/06, EU:C:2008:244, 191. punkts un tajā minētā judikatūra) un spriedumu *Steffensen* (C-276/01, EU:C:2003:228, 62. un 63. punkts).

13 — Šajā ziņā skat. spriedumu *VB Pénzügyi Lízing* (C-137/08, EU:C:2010:659, 56. punkts).

ierosmes, un ņemot vērā analoģiju, kas var tikt veikta, kā Tiesa jau ir darījusi spriedumā *Rampion* un *Godard* (EU:C:2007:575), ar aizsardzības līmeni, kurš piešķirts ar dažādām direktīvām par patērētāju tiesību aizsardzību, tiesai vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes ir jāveic pierādījumu savākšana, lai noskaidrotu, vai kreditoram noteiktie novērtēšanas un informēšanas pienākumi ir tikuši pareizi izpildīti.

32. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, es izvērtēšu katru prejudiciālo jautājumu.

B – *Par pirmo jautājumu – Direktīvā 2008/48 paredzēto kreditora pienākumu pirms līguma noslēgšanas pareizas izpildes pierādīšanas pienākumu*

33. Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa jautā, vai Direktīva 2008/48 ir jāinterpretē tādējādi, ka kreditoram ir jāsniedz pierādījumi par to, ka ir pareizi un pilnīgi izpildīti pienākumi, kuri izriet no valsts tiesību normām par minētās direktīvas transponēšanu un kuri viņam paredzēti kredītlīguma izstrādes un izpildes laikā.

34. Es uzskatu, ka ar Direktīvu 2008/48 piešķirto tiesību izmantošanas efektivitātei nav pretrunā tāda valsts tiesību norma [14], kāda ir paredzēts Francijas tiesībās, saskaņā ar kuru kreditoram ir noteikts pierādīšanas pienākums par informēšanas pienākumu pirms līguma noslēgšanas pareizu izpildi.

35. Papildinot to, ko galvenokārt esmu jau norādījis, var, gluži pretēji, uzskatīt, ka no Direktīvā 2008/48 izvirzītā patērētāju tiesību aizsardzības mērķa ļoti loģiski izriet, ka pierādīšanas pienākums par šajā direktīvā paredzēto informēšanas un pārbaudes pienākumu pirms līguma noslēgšanas izpildi principā ir jānosaka profesionālam kreditoram. Kreditoram var prasīt, lai viņš tiesā pamatotu šo pienākumu pirms līguma noslēgšanas pareizu izpildi, un tas, kā ir norādījusi Francijas valdība, nozīmē, ka kreditoram būtu jāizrāda zināma rūpība, vācot un saglabājot pierādījumus par viņam noteikto informēšanas un izskaidrošanas pienākumu izpildi.

36. Konkrēti tas nozīmē, ka valsts tiesai, kurai ir uzdots jautājums, vai Direktīvā 2008/48 paredzētie dažādie informēšanas un novērtēšanas pienākumi pirms līguma noslēgšanas ir tikuši pilnīgi un pareizi izpildīti, ja tā uzskata, ka tajā iesniegtie dokumenti ir nepietiekami, būs jāvēršas pie profesionāla kreditora, lai viņš varētu sniegt informāciju, kura tiek uzskatīta par iztrūkstošu.

37. Ņemot vērā iepriekš minēto, kaut gan kreditoram, lai nodrošinātu Direktīvas 2008/48 efektivitāti, ir jāizrāda rūpība, veidojot pierādījumus par savu pienākumu pirms līguma noslēgšanas izpildi, nevar tikt prasīts, lai viņš tiesai iesniegtu dokumentus, kas pēc definīcijas ir vienīgi aizņēmēja rīcībā, piemēram, informāciju, kuru viņš uzskata par paziņotu patērētājam papīra formātā vai izmantojot jebkādu citu pastāvīgu informācijas nesēju saskaņā ar Direktīvas 2008/48 5. panta 1. punktu.

38. Līdz ar to es uzskatu, ka Francijas tiesībās dominējošais noteikums, saskaņā ar kuru principā kreditoram ir jāpierāda Direktīvas 2008/48 5.–8. pantā paredzēto pienākumu pirms līguma noslēgšanas izpildi, manuprāt, ne tikai neapdraud ar šo direktīvu nodrošināto patērētāju tiesību aizsardzību, bet pat pilnībā atbilst direktīvas efektivitātei.

39. No šiem apsvērumiem izriet, ka ir jāsniedz apstiprinoša atbilde uz pirmo prejudiciālo jautājumu un ir jāuzskata, ka Direktīva 2008/48 ir jāinterpretē tādējādi, ka kreditoram ir jāsniedz pierādījumi par to, ka ir pareizi un pilnīgi izpildīti viņam paredzētie pienākumi kredītlīguma izstrādes un izpildes laikā.

14 — No Francijas Civilkodeksa 1315. panta izriet, ka tam, kurš apgalvo, ka to vairs nesaista kāds pienākums, tas ir jāpierāda.

C – Par otro jautājumu – pierādījumu par pienākumu pirms līguma noslēgšanas izpildi, iekļaujot standarta noteikumu

40. Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa jautā Tiesai, vai standarta noteikuma iekļaušana, neiesniedzot papildu dokumentus, kurus izdevis kreditors un kuri izsniegti aizņēmējam, var būt pietiekama, lai pierādītu kreditoram noteikto informēšanas un novērtēšanas pienākumu pirms līguma noslēgšanas pareizu izpildi.

41. Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka kredītlīgumā, kuru ir parakstījusi viena no atbildētājām pamatlietā, proti, *I. Bakkaus*, bija iekļauts standarta noteikums, saskaņā ar kurā tā atzina, ka ir "saņēmusi un iepazinusies ar Eiropas standartinformācijas veidlapu". Iesniedzējtiesa jautā, vai šāds noteikums papildus konstatējumam, ka aizņēmējam ir tikusi izsniegta pirmslīguma informācijas veidlapa, arī var pierādīt, ka pats pirms līguma noslēgšanas sniegtās informācijas saturs atbilst Direktīvas 2008/48 prasībām. Tā it īpaši atsaucas uz Direktīvas 2008/48 22. pantu, kurā dalībvalstīm noteikts pienākums nodrošināt, pirmkārt, ka patērētāji nevar atteikties no tiesībām, kas viņiem piešķirtas ar valsts tiesību normām, ar kurām ir transponēta minētā direktīva, un, otrkārt, ka šīs tiesību normas nevar apiet, izmantojot veidu, kā līgumi formulēti.

42. Es uzskatu, ka uz šo pēdējo jautājumu ir jāsniedz detalizēta atbilde.

43. Protams, no Direktīvas 2008/48 5. panta 1. punkta pēdējā teikuma izriet, ka "uzskata, ka kreditors ir izpildījis informēšanas prasības atbilstīgi šim punktam [..], ja viņš ir sniedzis [II pielikumā minēto] Eiropas patēriņa kredīta standartinformāciju". Tāda noteikuma iekļaušana, saskaņā ar kuru ir apstiprināta Eiropas standartinformācijas veidlapas saņemšana, tādējādi apliecina tādas darbības izpildi, kura *tad un tikai tad*, ja izrādītos, ka tā atbilst no šīs direktīvas II pielikuma izrietošajām prasībām, apstiprinātu, ka kreditors ir izpildījis savus informēšanas pienākumus pirms līguma noslēgšanas.

44. Savukārt es uzskatu, ka noteikums, par kuru šeit ir jautājums, nekādi nevar tikt uzskatīts par noteikumu, kas ietver patērētāja, proti, aizņēmēja, apliecinājumu par profesionālam kreditoram noteikto pienākumu pirms līguma noslēgšanas pilnīgu un pareizu izpildi un līdz ar to, par pierādīšanas pienākuma par minēto pienākumu izpildi pārnešanu, kas var apdraudēt ar Direktīvu 2008/48 atzīto tiesību efektivitāti.

45. Ar šo noteikumu aizņēmējs vienkārši apliecina fakta izpildi (tā sauktās Eiropas standartinformācijas veidlapas izsniegšanu), nevis pilnīgu un pareizu pienākuma izpildi (proti, standartinformācijas veidlapas atbilstību no Direktīvas 2008/48 izrietošajām prasībām). Citiem vārdiem sakot, pretēji izskatāmajai situācijai spriedumā *Rampion* un *Godard* (EU:C:2007:575), tāda standarta noteikuma kā pamatlietā iekļaušanas rezultātā netiek izslēgtas obligātās tiesību normas, ar kurām ir transponēta minētā direktīva. Tādēļ man šķiet, ka šāds noteikums kā pienākuma izpildes pierādīšanas kārtība pats par sevi nav pretrunā Direktīvas 2008/48 22. pantam, kas vērsts uz to, lai aizliegtu tādu līguma noteikumu izmantošanu, ar kuriem tiek apieti pienākumi, kas izriet no šīs direktīvas, vai kuri ir saistīti ar atteikšanos no tiesībām, kādas patērētājiem tieši vai netieši izriet no minētās direktīvas.

46. Tomēr patērētāja apliecinājums par to, ka viņš patiešām ir saņēmis minēto veidlapu, ja tas nav apstrīdēts vai nav pierādījumu par pretējo, ļauj pieņemt, ka patērētājs ir ticis informēts pirms kredītlīguma noslēgšanas. Tomēr runa ir par vienkāršu pieņēmumu, kas pilnībā atbilst efektivitātes principam. Patērētājs faktiski vienmēr var norādīt, ka viņš nav saņēmis dokumentu vai ka ar to nav izpildīti kreditoram noteiktie informēšanas pienākumi pirms līguma noslēgšanas. Standarta noteikuma iekļaušana, manuprāt, būtu jāaizliedz tikai tad, ja tā būtu apdraudējusi iespēju gan patērētājam, gan tiesai apšaubīt kreditoram paredzēto informēšanas un novērtēšanas pienākumu pirms līguma noslēgšanas pareizu izpildi.

47. Turklāt, kā savos rakstveida apsvērumos it īpaši ir uzsvērusi *CA CF*, izņemot, ja tiek pieprasīta trešās personas iesaistīšanās, nepastāvot noteikumam, saskaņā ar kuru tiek apliecināts, ka patērētājam ir tikusi izsniegta pirmslīguma informācijas veidlapa, kreditoram ir grūti pierādīt, ka tas ir pareizi izpildījis savu informēšanas pienākumu un ka tas patiešām ir izsniedzis aizņēmējam informatīvu dokumentu, un konstatēt tā saturu.

48. Ņemot vērā šos apsvērumus, es ierosinu atbildēt uz otro jautājumu, ka Direktīvai 2008/48 nav pretrunā tāda standarta noteikuma iekļaušana, saskaņā ar kuru aizņēmējs atzīst, ka ir saņēmis Eiropas standartinformācijas veidlapu. Tomēr šāds standarta noteikums obligāti nenozīmē pierādījumu par pienākumu, kuri izriet no šīs direktīvas, pareizu un pilnīgu izpildi.

D – *Par trešo jautājumu – kreditora pienākuma novērtēt patērētāja kredītspēju apjomu*

49. Trešajā prejudiciālajā jautājumā ir jautāts par to, kādā apjomā profesionālam kreditoram, veicot patērētāja kredītspējas novērtēšanu pirms kredītlīguma noslēgšanas, ir jāpārbauda patērētāja sniegto paziņojumu ticamība.

50. Manuprāt, šeit atkal ir jāsniedz detalizēta atbilde.

51. Vispirms būtu jājautā, kādā mērā *CA CF* ir pamatojusies, kā tā apgalvo, uz apliecinošiem dokumentiem par atbildētāju ienākumiem un finansiālo kapacitāti, vai arī tā, lai secinātu, ka viņi ir maksātspējīgi, vienīgi ir balstījusies uz atbildētāju vienkāršiem neapstiprinātiem apgalvojumiem [15].

52. Turpinot, kā it īpaši izriet no Direktīvas 2008/48 preambulas 26. apsvēruma, Direktīvas 2008/48 8. panta 1. punkta mērķis ir atbildīga kredītlīgumu noslēgšana, kas it īpaši nozīmē, ka "kreditoriem vajadzētu būt pienākumam pārbaudīt *katra atsevišķā* patērētāja kredītspēju [16]". Šis mērķis prasa, lai kreditors pārliecinās par kredītlīguma pretendenta kredītspēju, izmantojot metodi vai metodes, kuras viņš uzskata par vispiemērotākajām. Šī pārbaude var tikt veikta, izmantojot apliecinošus dokumentus par finansiālo situāciju, piemēram, paziņojumus par algu, bankas kontu pārskatus un vēsturi un nodokļa paziņojumu, bet ne tikai. Piemēram, nevar tikt izslēgts, ka kreditoram, kurš nodibina ilgtermiņa komercattiecības ar atsevišķiem klientiem, jau ir iepriekšējas zināšanas par aizdevuma pretendenta finansiālo situāciju.

53. Savukārt man šķiet, ka Direktīvā 2008/48 kredītiestādēm nav noteikts pienākums sistemātiski pārbaudīt tās informācijas patiesumu, kas apliecina patērētāja ienākumus un izdevumus un kas ir iegūta no patērētāja. Kā skaidri izriet no Direktīvas 2008/48 8. panta 1. punkta formulējuma, tajā vienīgi ir prasīts, lai kreditors pārbaudītu aizņēmēja kredītspēju, "pamatojoties uz pietiekamu informāciju, kas attiecīgā gadījumā iegūta no patērētāja, un, ja nepieciešams, uz ziņām, kas iegūtas no attiecīgās datubāzes". Kā savos rakstveida apsvērumos, manuprāt, ļoti pamatoti norādījusi Vācijas valdība, šajā formulējumā ir uzsvērta kreditoram piešķirtā novērtējuma brīvība, lai nolemtu, vai viņa rīcībā esošā informācija ir pietiekama, lai apliecinātu aizdevuma kandidāta kredītspēju.

15 — Ja lietā attiecībā uz *I. Bakkaus CA CF* iesniedza valsts tiesai viņas parakstītu ienākumu un izdevumu veidlapu, kurai pievienoti apliecinoši dokumenti, šķiet, ka tas tā nav noticis lietā attiecībā uz laulātajiem *Bonato*.

16 — Mans izcēlums.

54. Šo analīzi zināmā mērā apstiprina tas, ka Direktīvas 2008/48 galīgajā redakcijā netika izmantots priekšlikums [17], kas bija vērsts uz to, lai noteiktu kreditoram pienākumu pārliecināties par aizņēmēja kredītspēju pirms kredītlīguma noslēgšanas, "izmantojot jebkuru līdzekli, kas ir tā rīcībā" [18].

55. Tādējādi, neskarot dalībvalstu iespēju sniegt norādes un pamatnostādnes kreditoriem (skat. Direktīvas 2008/48 preambulas 26. apsvērumu), tikai kreditoram ir jāpārliecinās, ka viņa rīcībā ir "pietiekama informācija". Minētās informācijas pietiekamais raksturs noteikti atšķirsies atkarībā no kredītlīguma noslēgšanas apstākļiem vai tajā paredzētās summas apmēra. Savukārt kreditoram pēc tam, kad viņš ir saņēmis pietiekamu informāciju, kas apliecina aizņēmēja kredītspēju, nevar pārmest, ka viņš nav pārbaudījis minētās informācijas precizitāti vai ticamību.

56. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka kredītspējas novērtēšana ir garantija gan patērētājam (jo tā patērētāju brīdina par saistībām, kuras būtībā viņš nevarēs izpildīt), gan profesionālam kreditoram (kas pakļauts riskam nesaņemt atmaksājumus, par kuriem ir panākta vienošanās).

57. Šī kredītspējas novērtēšana attiecas uz abām kredītlīguma pusēm un balstās uz savstarpējiem pienākumiem. No vienas puses, kreditoram ir jāiegūst pietiekama informācija, kas apliecina patērētāja maksātspēju. No otras puses, patērētājam ir lojāli un labticīgi jāsadarbojas, iesniedzot lūgtos dokumentus [19].

58. Lai gan kreditors, kuram ir radušās šaubas par aizņēmēja patiesumu, iespējams, var veikt plašāku vai mazāk plašu izmeklēšanu, lai pārliecinātos par aizdevuma pieteikuma iesniedzēja iesniegto dokumentu ticamību, viņam nav nekāda pienākuma to darīt visos gadījumos. Viņš var tikai konstatēt, ka, ņemot vērā viņam iesniegtos dokumentus, patērētājs ir jāuzskata par maksātspējīgu.

59. Jebkāda cita pieeja būtiski ierobežotu patēriņa kredītu piešķiršanas nosacījumus un līdz ar to apdraudētu kopējā kredīta tirgus izveidi, kuru, atgādināšu, izveidot ir arī Direktīvas 2008/48 mērķis [20].

60. No šiem apsvērumiem izriet, ka Direktīvas 2008/48 8. pantā kreditoram ir noteikts pienākums novērtēt patērētāja kredītspēju, pamatojoties uz pietiekamu informāciju un neaprobežojoties ar patērētāja vienkāršiem neapstiprinātiem paziņojumiem. Savukārt šajā tiesību normā profesionālam kreditoram nav noteikts pienākums sistemātiski novērtēt patērētāja sniegtās informācijas patiesumu, lai apstiprinātu tās ticamību.

E – *Par ceturto jautājumu – kreditora izskaidrošanas pienākuma un pienākuma sniegt palīdzību patērētājam saskaņā ar Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punktu apjomu*

61. Šis jautājums, kurš attiecas uz Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkta interpretāciju, ir sadalīts divās daļās.

62. Jautājuma pirmā daļa ir par to, vai pirms kreditora pienākuma sniegt atbilstīgus izskaidrojumus patērētājam izpildes ir jānovērtē patērētāja finansiālā situācija un viņa vajadzības.

17 — Skat. 9. pantu Priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu saskaņošanu attiecībā uz patēriņa kredītu (COM(2002) 443, galīgā redakcija; OV 2002, C 331 E, 200. lpp.).

18 — Šajā jautājumā no Direktīvas 2008/48 izrietošās prasības ievērojami atšķiras no prasībām, kuras nesen noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 4. februāra Direktīvā 2014/17/ES (Hipotekāro kredītu direktīva) par patērētāju kredītlīgumiem saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu un ar ko groza Direktīvas 2008/48/EK un 2013/36/EK un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 (OV L 60, 34. lpp.). Šīs pēdējās direktīvas 22. apsvērumā šajā ziņā ir precizēts: "būtu jāpastiprina noteikumi par kredītspējas izvērtējumu salīdzinājumā ar patēriņa kredītu, kredītu starpniekiem būtu jāatklāj precīzāka informācija par savu statusu un attiecībām ar kreditoriem, lai atklātu iespējamos interešu konfliktus, un būtu pienācīgi jāatzīst un jāuzrauga visas nekustamā īpašuma kredītlīgumu slēgšanā iesaistītās puses".

19 — Šīs labticības un rūpības prasības ir norādītas 17. zemsvītras piezīmē minētajā priekšlikumā.

20 — Skat. Direktīvas 2008/48 preambulas 9. apsvērumu un šajā ziņā spriedumu *Rampion* un *Godard* (EU:C:2007:575, 59. punkts).

63. Jau atkal, aplūkojot Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punktu, kurā veikta atsauce uz izskaidrojumiem par piedāvāto kredītlīgumu un tā pielāgojumu patērētāja vajadzībām, kopsakarā ar šīs pašas direktīvas 8. panta 1. punktu, kurš attiecas uz kredītspējas novērtējumu, gramatisko interpretāciju, man uz šo jautājumu ir jāsniedz noraidoša atbilde.

64. Kā izriet no Direktīvas 2008/48 preambulas 27. apsvērumā izmantotajiem jēdzieniem, Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punktā paredzētā pienākuma sniegt atbilstīgus izskaidrojumus mērķis ir ļaut patērētājam parakstīt kādu aizdevuma līguma veidu, pilnībā pārzinot situāciju. Proti, patērētājiem ir jāsaņem "papildu palīdzība, lai izlemtu, kurš kredītlīgums no piedāvātajiem produktiem ir vispiemērotākais viņa vajadzībām un finansiālajam stāvoklim", kas var būt "jāizskaidro individuāli, lai patērētājs varētu izprast ietekmi, kādu tas var atstāt uz viņa ekonomisko stāvokli". Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punktā saistībā ar kreditoram noteikto izskaidrošanas pienākumu nav norādīts viņa pienākums novērtēt aizņēmēja finansiālo situāciju un, vēl jo mazāk, novērtēt pēdējā minētā kredītspēju.

65. Šajā stadijā, kā ir norādījusi *CA CF*, nav jāveic kredītspējas novērtējums, kas Direktīvā 2008/48 ir aplūkots tikai 8. pantā, precizējot, ka kredīta pielāgojuma pārbaudi aizņēmēja vajadzībām un finansiālajai situācijai personīgi uzņemas veikt pēdējais minētais (kreditors sniedz "*atbilstīgus izskaidrojumus, lai patērētājs varētu novērtēt, vai kredīts ir pielāgots*"[21]), lai gan kredītspējas vērtējums ir iniciatīva, kura ir jārealizē kreditoram.

66. Turklāt man šķiet, ka šo interpretāciju apstiprina direktīvas priekšlikuma paskaidrojuma raksts[22], kurā saistībā ar patērētāja iepriekšēju informēšanu ir norādīts, ka "kreditors un attiecīgā gadījumā kredīta starpnieks var pieprasīt patērētājam un galvotājam tikai tādu informāciju, kas saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 6. pantu ir adekvāta, attiecīga un ne pārmērīgā apjomā saistībā ar mērķi, kādam tā ir savākta un apstrādāta. Patērētājam un galvotājam ir labticīgi jāatbild uz precīziem jautājumiem, kurus ir uzdevis kreditors un attiecīgā gadījumā kredīta starpnieks".

67. No tā izriet, ka Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā profesionālam kreditoram nav noteikts pienākums novērtēt patērētāja kredītspēju pirms izskaidrošanas pienākuma un pienākuma sniegt palīdzību izpildes.

68. Attiecībā uz jautājuma otro daļu – tā attiecas uz stadiju, kurā ir jābūt sniegtai pirmslīguma informācijai un to, vai attiecīgā gadījumā tai ir jābūt sniegtai konkrētā dokumentā.

69. Pirmkārt, attiecībā uz stadiju, kurā ir jābūt sniegtai Direktīvas 2008/48 5. panta 1. un 6. punktā paredzētajai informācijai un izskaidrojumiem, manuprāt, pietiek norādīt, ka šīs tiesību normas attiecas uz "pirmslīguma" pienākumiem, un tas nozīmē, ka patērētājam ir bijusi iespēja iepazīties ar minēto informāciju pirms līguma noslēgšanas. Man šķiet, ka šī prasība var tikt izpildīta, iekļaujot norādes pašā kredītlīguma projektā, sākot no brīža, kad tas ir ticis nodots patērētājam un viņam ir bijusi iespēja ar to iepazīties pirms tā parakstīšanas.

70. Otrkārt, attiecībā uz Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punktā ietvertā pienākuma sniegt atbilstīgus izskaidrojumus izpildes veidu – šajā tiesību normā nav paredzētas nekādas īpašas formalitātes, kas jāievēro, sniedzot izskaidrojumus, kurus profesionālam kreditoram ir jāsniedz patērētājam pirms kredītlīguma noslēgšanas. Tomēr tas atkal neierobežo dalībvalstu iespēju atbilstoši procesuālās autonomijas principam noteikt Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punktā paredzētā izskaidrošanas pienākuma izpildes kārtību.

21 — Mans izcēlums.

22 — Skat. priekšlikumu, kas minēts 17. zemsvītras piezīmē.

71. No tā izriet, ka, lai pierādītu šādu pienākumu faktisku izpildi, kas ir jāpielāgo katram konkrētajam gadījumam (skat. Direktīvas 2008/48 preambulas 27. apsvērumu un 5. pantu), obligāti nav jāiesniedz konkrēta veidlapa vai rakstveida dokuments.

72. Runa ir par katra konkrēta gadījuma pārbaudi, kā izriet no Direktīvas 2008/48 preambulas 27. apsvēruma, kurā noteikts, ka dalībvalstīm pašām ir jānosaka, kad un ciktāl skaidrojumiem patērētājam ir jābūt sniegtiem, "ņemot vērā īpašos apstākļus, kādos kredītu piedāvā, kā arī vajadzību sniegt palīdzību patērētājam un konkrētā kredīta produkta būtību".

73. No iepriekš minētā izriet, ka Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punktā profesionālam kreditoram nav noteikts pienākums sagatavot konkrētu dokumentu, kurā ir minēti izskaidrojumi, kurus viņš ir sniedzis pirms kredītlīguma noslēgšanas.

74. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, ierosinu atbildēt uz ceturto jautājumu, ka Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, pirmkārt, kreditoram nav jānovērtē aizņēmēja finansiālā situācija vai viņa vajadzības pirms atbilstīgu izskaidrojumu sniegšanas un ka, otrkārt, atbilstīgie izskaidrojumi, kas kreditoram ir jāsniedz, nevar izrietēt tikai no kredītlīgumā norādītās līgumā ietveramās informācijas. Tomēr kreditoram nav jāizsniedz aizņēmējam no kredītlīguma atsevišķs rakstveida dokuments, lai viņam sniegtu atbilstīgus izskaidrojumus.

IV – **Secinājumi**

75. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Tribunal d'instance d'Orléans* (Francija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa Direktīva 2008/48/EK par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 87/102/EK ir jāinterpretē tādējādi, ka kreditoram ir jāsniedz pierādījumi par to, ka ir pareizi un pilnīgi izpildīti viņam paredzētie pienākumi kredītlīguma izstrādes un izpildes laikā;

2) Direktīvai 2008/48 nav pretrunā tas, ka tiek iekļauts standarta noteikums, saskaņā ar kuru aizņēmējs apliecina, ka ir saņēmis Eiropas standartinformācijas veidlapu. Tomēr šāds standarta noteikums obligāti nenozīmē pierādījumu par no šīs direktīvas izrietošo pienākumu pareizu un pilnīgu izpildi;

3) Direktīvas 2008/48 8. pantā kreditoram ir noteikts pienākums novērtēt patērētāja kredītspēju, pamatojoties uz pietiekamu informāciju un neaprobežojoties ar patērētāja vienkāršiem neapstiprinātiem paziņojumiem. Savukārt šajā tiesību normā profesionālam kreditoram nav noteikts pienākums sistemātiski novērtēt patērētāja sniegtās informācijas patiesumu, lai apliecinātu tās ticamību;

4) Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā profesionālam kreditoram nav noteikts pienākums novērtēt patērētāja kredītspēju pirms izskaidrošanas pienākuma un pienākuma sniegt palīdzību izpildes;

   Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, pirmkārt, kreditoram nav jānovērtē aizņēmēja finansiālā situācija vai viņa vajadzības pirms atbilstīgu izskaidrojumu sniegšanas un ka, otrkārt, atbilstīgie izskaidrojumi, kas kreditoram ir jāsniedz, nevar izrietēt tikai no kredītlīgumā norādītās līgumā ietveramās informācijas. Tomēr kreditoram nav jāizsniedz aizņēmējam no kredītlīguma atsevišķs rakstveida dokuments, lai viņam sniegtu atbilstīgus izskaidrojumus.